

21. 9. 2023

ID: 116954

Nepřípustná libovůle

Orgány činné v trestním řízení poruší právo dotčené osoby na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, rozhodují-li v přípravném řízení o zničení věci neuvedené v demonstrativním výčtu § 81b trestního řádu, a neprokáží-li na základě dokazování přímo a jednoznačně, že předmětná věc – tak jako věci v demonstrativním výčtu § 81b trestního řádu výslovně uvedené – je uzpůsobena tak, že sama o sobě představuje nebezpečí pro lidi nebo majetek.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 1236/23 ze dne 13.6.2023)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele P. D., zastoupeného Mgr. L.M., advokátem, sídlem O., proti usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 21. února 2023 č. j. 0 Nt 28012/2023-11 a usnesení Okresního státního zastupitelství v Ostravě ze dne 20. ledna 2023 č. j. 5 ZT 102/2022-21, za účasti Okresního soudu v Ostravě a Okresního státního zastupitelství v Ostravě, jako účastníků řízení, tak, že usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 21. února 2023 č. j. 0 Nt 28012/2023-11 a usnesením Okresního státního zastupitelství v Ostravě ze dne 20. ledna 2023 č. j. 5 ZT 102/2022-21 byla porušena základní práva stěžovatele na soudní ochranu a na ochranu vlastnictví podle čl. 36 odst. 1 a čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 21. února 2023 č. j. 0 Nt 28012/2023-11 a usnesení Okresního státního zastupitelství v Ostravě ze dne 20. ledna 2023 č. j. 5 ZT 102/2022-21 se zrušují.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí s tvrzením, že jimi byla porušena jeho ústavně zaručená základní práva podle čl. 11 odst. 1, čl. 26 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

2. Z ústavní stížnosti a vyžádaných spisů sp. zn. 0 Nt 28012/2023, vedeného u Okresního soudu v Ostravě (dále jen "okresní soud"), a sp. zn. 5 ZT 102/2022, vedeného u Okresního státního zastupitelství v Ostravě (dále jen "okresní státní zastupitelství"), se podává, že proti stěžovateli bylo usnesením Policie České republiky, Městského ředitelství policie Ostrava, 4. oddělení obecné kriminality (dále jen "policejní orgán") ze dne 16. 12. 2022 č. j. KRPT-120486-104/TČ-2022-070774-0489 zahájeno trestní stíhání pro podezření ze spáchání zvláště závažného zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 a odst. 2 písm. c) trestního zákoníku ve stadiu pokusu. Při domovní prohlídce dne 21. 5. 2022 byl zajištěn souhrn věcí, které byly použity k pěstování rostlin konopí, tj. 13 kusů světelné techniky, 7 kusů ventilátorů, 1 kus odtahového ventilátoru včetně pachového filtru a klimatizačního vedení, 1 kus rozvodové zásuvkové skříně, 1 kus elektroinstalace pěstebního stanu, 12 kusů hnojiv, 5 kusů žárovek včetně světelného zdroje s trafem, vzduchotechnika včetně 2 kusů ventilátorů a pachového filtru a 2 kusy pěstebních stanů včetně kovových konstrukcí (dále jen "předmětné věci"), jakož i produkty zelené rostlinné sušiny konopí. Tyto věci byly následně uloženy v režimovém skladu Policie České republiky ve Frýdku-Místku.

3. Napadeným usnesením okresního státního zastupitelství bylo podle § 81b odst. 1 trestního řádu

rozhodnuto, že zajištěné věci budou zničeny, neboť pěstování konopí v interiérech vytváří ideální podmínky pro vznik plísní. Pěstební místnosti jsou většinou hustě zaplněny květináči, které jsou téměř po celou dobu pěstování udržovány ve vlhkém stavu. Navíc rostliny samotné v důsledku evapotranspirace významně ovlivňují vlhkost vzduchu. V tomto vlhkém prostředí se pak velmi často vyskytují plísně, jež vyvolávají alergické reakce a v nejhorším případě mohou vyvolat rakovinné onemocnění. Všechny zajištěné stopy z místa pěstírny jsou velmi pravděpodobně těmito plísněmi kontaminovány, a proto je nutná bezodkladná likvidace.

4. Stěžovatel napadl usnesení okresního státního zastupitelství stížností, kterou okresní soud napadeným usnesením podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu zamítl jako nedůvodnou, neboť se ztotožnil se závěry uvedenými v usnesení okresního státního zastupitelství.

II. Argumentace stěžovatele

5. Stěžovatel uvádí, že souhlasil se zničením některých zajištěných věcí, a to konkrétně jednoho kusu sklenice s 6,6 gramy rostlinné sušiny obsahující tetrahydrokanabinol, sedmi kusů papírových pytlů obsahujících 116 kusů rostlin konopí a 10,8 gramů rostlinné sušiny, neboť zničení uvedených věcí považoval za správné. U zbylých věcí, kterými jsou např. světelná technika, ventilátory, klimatizační vedení, zásuvková skříň atd., které stěžovatel používal i při pěstování chilli papriček při výkonu své výdělečné činnosti, to však považuje za nadbytečné, nezákonné a neústavní, neboť odůvodnění okresního státního zastupitelství je spekulativní.

6. Stěžovatel dále podotýká, že zmiňované předměty jsou věcmi obvyklého užití a nepředstavují žádné riziko, nejsou nebezpečné. Při použití § 81b trestního řádu musejí být naplněny čtyři podmínky, tj. věc musí být nebezpečná, z nebezpečné věci byl odebrán vzorek, věc již není k dalšímu řízení třeba a věc nelze vrátit podle § 80 téhož zákona. Těmito podmínkami se však orgány činné v trestním řízení vůbec nezabývaly, nadto některé z těchto podmínek nebyly ani naplněny. Obecné úvahy obsažené v napadených rozhodnutích podle stěžovatele nemohou vést k závěru o nutnosti věci zničit. V tomto ohledu stěžovatel poukazuje na nálezovou judikaturu Ústavního soudu (viz nález ze dne 21. 3. 2023 sp. zn. IV. ÚS 1714/22, veřejně dostupný na <http://nalus.usoud.cz>).

III. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

7. Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž byla vydána napadená rozhodnutí. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen podle § 29 až § 31 zákona č. [182/1993 Sb.](#), o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"). Jeho ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona), neboť využil všech zákonných procesních prostředků k ochraně svých práv.

IV. Vyjádření účastníků řízení

8. Ústavní soud si za účelem posouzení opodstatněnosti a důvodnosti ústavní stížnosti vyžádal vyjádření účastníků řízení.

9. Okresní soud ve svém vyjádření odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí.

10. Okresní státní zastupitelství nejprve široce popsalo průběh trestního řízení ve věci stěžovatele, v němž byla rozsudkem okresního soudu ze dne 25. 4. 2023 č. j. 2 T 19/2023-178 schválena dohoda o vině a trestu. Ke zničení předmětných věcí účastník řízení uvedl, že při posouzení této otázky vycházel jednak z protokolu o provedení domovní prohlídky a dále z odborného vyjádření Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje, odboru kriminalistické techniky a expertiz z oboru kriminalistika, odvětví chemie, podle jehož závěrů předmětné věci mohou

sloužit při pěstování rostlin konopí v interiéru, což vytváří ideální podmínky pro vznik plísní. Účastník připouští, že z předmětů tvořících vybavení interiérové pěstírny nebyl odebrán vzorek, který by prokázal, že předměty jsou skutečně plísněmi napadeny. Okresní státní zastupitelství taktéž podotklo, že popsany postup orgánů činných v trestním řízení byl až do vydání nálezu sp. zn. IV. ÚS 1714/22 vždy zcela dostačující pro rozhodnutí o zničení věci podle § 81b trestního řádu v případech pěstování konopí v interiéru.

11. Jde-li o námitku stěžovatele, který uvedl, že předmětné věci používal k pěstování chilli papriček, ta je zjevně neopodstatněná, neboť v pěstírně žádné chilli papričky nalezeny nebyly.

12. Okresní státní zastupitelství uzavírá, že napadenými rozhodnutími nebyla porušena ústavně zaručená základní práva stěžovatele. Ústavní stížnost proto považuje za nedůvodnou.

13. Ústavní soud nepovažoval za nutné zasílat stěžovateli vyjádření účastníků řízení na vědomí a k případné replice, neboť neobsahují žádné nové informace, které by již stěžovateli nebyly známy.

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

14. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), není součástí soustavy soudů a není jim instančně nadřizen (čl. 91 odst. 1 Ústavy). Řízení před Ústavním soudem je zvláštním řízením, jehož předmětem je posouzení, zdali v řízení před obecnými soudy nedošlo k porušení stěžovatelových základních práv nebo svobod zaručených mu ústavním pořádkem.

15. Ústavní soud ve své rozhodovací činnosti mnohokrát zdůraznil, že možnost jeho zásahu do rozhodování orgánů činných v trestním řízení v přípravném řízení je nutno vykládat zužujícím způsobem. Tato kasační intervence má své místo pouze v případech zjevného porušení kogentních ustanovení podústavního práva, kdy se postup orgánů činných v trestním řízení vymyká ústavnímu a zákonnému procesně právnímu rámci a tyto vady nelze v soustavě orgánů činných v trestním řízení již nikterak odstranit; Ústavní soud je tak povolán ke korigování excesů, jež jsou výrazem svévole nebo libovůle orgánů činných v trestním řízení [srov. nálezy ze dne 30. 11. 1995 sp. zn. III. ÚS 62/95 (N 78/4 SbNU 243), ze dne 28. 3. 2007 sp. zn. II. ÚS 336/06 (N 56/44 SbNU 719) nebo ze dne 11. 11. 2010 sp. zn. II. ÚS 1940/10 (N 222/59 SbNU 207)].

16. Porušení zákazu libovůle může nastat v důsledku procesního postupu orgánu činného v trestním řízení, jenž bez normativního základu vykonává svou pravomoc svévolně, v rozporu čl. 2 odst. 2 Listiny, podle nějž lze státní moc uplatňovat jen způsobem, který stanoví zákon. Postupuje-li orgán činný v trestním řízení tak, jak zákon nepředvídá a neumožňuje, porušuje tím práva účastníků na řádně vedené (soudní) řízení a jeho jednání se pro účastníky řízení stává nepředvídatelným. Činí-li tak navíc ve vztahu k majetku dotčené osoby, porušuje tak její právo vlastnit majetek podle čl. 11 odst. 1 Listiny [srov. nálezy ze dne 30. 1. 2008 sp. zn. II. ÚS 642/07 (N 25/48 SbNU 291), ze dne 20. 10. 2015 sp. zn. II. ÚS 3662/14 (N 187/79 SbNU 121), ze dne 12. 5. 2020 sp. zn. IV. ÚS 1355/18 (N 88/100 SbNU 63) či ze dne 29. 4. 2019 sp. zn. II. ÚS 2813/18 (N 72/93 SbNU 357)].

17. Z ústavně zaručeného práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny plyne povinnost obecného soudu své rozhodnutí řádně odůvodnit [srov. např. nálezy ze dne 20. 6. 1995 sp. zn. III. ÚS 84/94 (N 34/3 SbNU 257) a ze dne 11. 2. 2004 sp. zn. Pl. ÚS 1/03 (N 15/32 SbNU 131; č. [153/2004](#) Sb.)]. Odůvodnění rozhodnutí musí účastníkům řízení umožňovat seznatelnost úvah, jež byly relevantní pro přijetí určitého rozhodnutí, a tím také jeho přezkoumatelnost z hlediska zákonnosti a věcné správnosti. Nezbytný rozsah odůvodnění se vždy odvíjí od předmětu řízení a povahy rozhodnutí, jakož i od návrhů a argumentů uplatněných účastníky řízení, se kterými se příslušný orgán veřejné moci musí náležitě vypořádat [srov. např. usnesení ze dne 25. 10. 1999 sp. zn. IV. ÚS 360/99 (U 68/16 SbNU 363), náleze ze dne 22. 9. 2009 sp. zn. III. ÚS 961/09 (N 207/54

SbNU 565) nebo náleze ze dne 24. 7. 2012 sp. zn. IV. ÚS 3782/11 (N 131/66 SbNU 49)].

18. Rozhodnutí o zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty musí být odůvodněno konkrétními okolnostmi, z nichž bude vyplývat alespoň taková míra pravděpodobnosti uvedeného následku, která bude potřebu tohoto zásahu s ohledem na obvyklý chod věcí rozumně odůvodňovat [srov. nálezy ze dne 3. 4. 2019 sp. zn. IV. ÚS 492/18 (N 54/93 SbNU 229) nebo ze dne 22. 8. 2022 sp. zn. II. ÚS 645/22]. Uvedený požadavek se tím spíše uplatní v případě rozhodnutí o zničení věci podle § 81b trestního řádu, neboť toto rozhodnutí nepochybně představuje ještě významnější zásah do ústavně zaručeného práva vlastníka této věci na ochranu jeho vlastnictví (čl. 11 odst. 1 Listiny), a to vzhledem k zásadně nenapravitelnému následku, je-li zničení věci fakticky uskutečněno. Již proto nemůže být rozhodování o použití tohoto institutu pouhou formalitou a musí dostát veškerým souvisejícím ústavním kautelám (viz náleze sp. zn. IV. ÚS 1714/22).

19. Napadená rozhodnutí jsou založena především na tom, že existuje velké riziko pro zdraví s ohledem na možnou kontaminaci zajištěných věcí plísněmi. Uvedené závěry ústící v rozhodnutí o zničení předmětných věcí jsou však rozporné s § 81b odst. 1 trestního řádu, a to z hlediska požadavků plynoucích z práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a ze záruky vlastnického práva podle čl. 11 odst. 1 Listiny.

20. Ze znění § 81b odst. 1 trestního řádu vyplývají čtyři podmínky pro rozhodnutí o zničení vydané nebo odňaté věci v průběhu trestního řízení, které musejí být naplněny kumulativně: a) musí jít o nebezpečnou věc, b) z nebezpečné věci byl odebrán přiměřený vzorek, c) věci již není k dalšímu řízení třeba a d) věc nelze vrátit podle § 80 trestního řádu nebo není známo, komu taková věc patří, anebo není znám pobyt poškozeného.

21. Z napadených rozhodnutí není zřejmé, zda byly naplněny podmínky sub a) a sub b), které spolu souvisejí. Nebezpečnost předmětných věcí [podmínka sub a)] má být podle odůvodnění napadených rozhodnutí založena zejména na předpokladu, že uvedené věci jsou zřejmě napadeny plísněmi a že je možno je použít k interiérovému pěstování konopí. Samy o sobě však zjevně nebezpečné nejsou. Jde-li o deklarované napadení plísněmi, tato okolnost nebyla ani zkoumána, neboť, jak připouští i okresní státní zastupitelství, z předmětných věcí nebyl odebrán žádný vzorek [podmínka sub b)]. Nepodložené tvrzení o možné kontaminaci předmětných věcí plísněmi pak zjevně nelze považovat za takovou konkrétní skutečnost, na základě které by bylo možno dospět k jednoznačnému závěru o naplnění podmínek pro rozhodnutí o zničení předmětných věcí, protože nebyly splněny všechny z předpokladů pro vydání tohoto rozhodnutí.

22. Zničení věci v průběhu přípravného řízení podle § 81b trestního řádu představuje prostředek ultimae rationis. V žádném případě nemůže být uplatňován excesivně, ale naopak značně zdrženlivě a uvážlivě, zejména jde-li o věci příkladmo v § 81b odst. 1 trestního řádu neuvedené a jež samy o sobě nejsou (přímo) nebezpečné, jako je tomu v případě předmětných věcí.

23. Ústavní soud uzavírá, že napadená rozhodnutí představují nepřípustnou libovůli. Tím došlo k porušení práva stěžovatele na soudní ochranu zaručeného v čl. 36 odst. 1 Listiny, a protože na základě napadených rozhodnutí pozbyl svého vlastnického práva k předmětným věcem, rovněž k porušení jeho práva na ochranu vlastnictví zaručeného v čl. 11 odst. 1 Listiny.

24. Ústavní soud toliko pro úplnost konstatuje, že námitku stěžovatele, kterou se domáhá vyslovení toho, že bylo porušeno jeho právo podnikat podle čl. 26 odst. 1 Listiny, nelze obsahově posoudit, neboť k této námitce nesměřovalo primárně dokazování orgánů činných v trestním řízení a ve vyžádaných spisech nejsou pro takové závěry obsaženy žádné podklady, vyjma samotného tvrzení

stěžovatele.

25. Ústavní soud proto podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) téhož zákona napadená rozhodnutí zrušil.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícím soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)